

Łódź – Obóz dla młodocianych Polaków przy ul. Przemysłowej

Historia

Na terenie wydzielonym z obszaru łódzkiego getta [rejon ulic: Przemysłowej, Górniczej, Brackiej i Emilii Plater] Niemcy zorganizowali w końcu 1942 r. obóz dla dzieci i młodzieży. Na potrzeby tego obozu zaadaptowano część istniejących budynków oraz wybudowano dodatkowo kilka baraków. Cały obóz otoczono trzymetrowym murem. Od wiosny 1943 r. obóz posiadał także filię w majątku ziemskim w Dzierżąni niedaleko Zgierza, gdzie zgrupowano ponad 100 dziewcząt. Obóz przy ul. Przemysłowej przeznaczony był w zasadzie dla osób w wieku od 8 do 16 lat, choć bywały przypadki przywożenia dwulatków [w sumie przez obóz przeszło kilka tysięcy małoletnich więźniów]. Przebywały tutaj dzieci, których rodzice osadzeni byli w obozach lub więzieniach, dzieci osierocone, bezdomne oraz niemała grupa młodocianych, zatrzymanych za współdziałanie z ruchem oporu bądź pod zarzutem popełnienia różnych, zazwyczaj drobnych wykroczeń kryminalnych [np. nielegalny handel, drobne kradzieże]. Do obozu kierowano dzieci i młodzież przede wszystkim z obszaru ziem wcielonych do Rzeszy, w mniejszym stopniu z GG.

Przebywające w obozie dzieci zmuszane były wprawdzie do udziału w jego rozbudowie, a następnie do ciężkiej pracy w obozowych warsztatach i przy rozmaitych zajęciach na terenie obozu. Była to praca nierzadko przekraczająca ich fizyczne i psychiczne możliwości. Często członkowie załogi znęcali się nad nimi. Stosowano karę chłosty i „karcer” za rzeczywiste bądź wymyślone przez „wychowawców” przewinienia. Warunki bytu – sanitarno-zdrowotne, wyżywienie, ubranie – niewiele różniły się od tych panujących w obozach koncentracyjnych dla dorosłych, stąd nierzadko mówiono o „obozie koncentracyjnym dla dzieci”.

Wielu młodocianych więźniów nie przeżyło obozu. **Liczbę śmiertelnych ofiar szacuje się na ok. 500 osób.** 18 stycznia 1945 r. załoga obozu uciekła. Wyzwolenia doczekało ok. 1000 dzieci.

Leszek Olejnik

Pamięć

W dniu 9 maja 1971 r. odsłonięto w parku Promienistych [obecnie Szarych Szeregów] w pobliżu miejsca, gdzie znajdował się obóz, pomnik Martyrologii Dzieci w kształcie pękniętego serca [według projektu Jadwigi Janus i Ludwika Mackiewicza]. Na

plytach okalających monument umieszczono napis: „Odebrano Wam życie – dziś dajemy Wam tylko pamięć”. W pobliżu pomnika znajdują się symboliczne mury getta. Istnienie obozu upamiętnia też tablica na budynku przy ul. Przemysłowej 34, gdzie podczas okupacji mieściła się niemiecka administracja obozu.

W pobliskiej Szkole Podstawowej nr 81 im. Bohaterskich Dzieci Łodzi, przy ul. E. Plater 28/32, znajduje się mała ekspozycja muzealna poświęcona dziejom obozu.

Leszek Olejnik

Informacje praktyczne

Łódź – Obóz dla młodocianych Polaków

Plan Łodzi dostępny na stronie: www.mapa.lodz.pl.
ul. Przemysłowa, Łódź